

D • N

6/5 1956

Gräl efter bjudning

Några resultat av betydelse uppnåddes inte vid Bulganins och Chrustjavs besök i England — den saken är klar. Allt tyder på att man knappast kom in på några allvarliga diskussioner om de större politiska problemen. Den engelska regeringen utgick visserligen från att verkliga förhandlingar i stridsfrågorna skulle bedrivas. Men det var inte ryssarnas avsikt. Deras allmänna attityd, otrolig i sin djärva fräckhet, är att västmakterna nu är skyldiga att vara tillmötesgående och göra eftergifter, i utbyte inte mot några ryska medgivanden, utan helt enkelt som tack för ryssarnas yttre vänlighet, för att de ryska härskarna talar om fred och avspänning. Därjämte önskar de ryska tvillingdiktatorerna att vid sina besök driva folklig propaganda av samma typ som i Indien och Burma. De är missnöjda över att tillfälle därtill inte erbjöds i England; Bulganin förklarar sig med bitterhet inte ha sett det engelska folket annat än genom kupéfönstren.

En fråga av betydelse som Eden likaväl som labour tog upp gällde de politiska fångarna i östblocket. Manchester Guardian publicerar en lista på dessa fångar — förutvarande politiker och religiösa ledare i satellitstaterna — som Eden skall ha överlämnat till ryssarna. Dessas reaktion framgår av att de vid labourpartiets middag och vid sin återkomst till Moskva betecknade antydningar om frigivande av socialdemokratiska fångar som brutal antirysk propaganda.

I detta läge är det naturligt att diskussionen kring det ryska besöket väsentligen inte kommit att gälla något annat än den redan ryktbara sammanstötningen på arbetarpartiets middag. Vad som där förkommit är fortfarande inte riktigt utrett, trots att en rad deltagare avgivit sina vittnesbörd. Så mycket är klart att Chrustjev blev ursinnig över att vissa labourpolitiker avbröt eller kommenterade hans långa tal med dess angrepp på tidigare engelsk politik och att han övergick till hotelser och smådelser. Bland annat sade han sig vara beredd att sluta en

allians med Västtyskland om inte engelsmännen ändrade sin politik; Hitler—Stalin-pakten 1939 var ett ryskt grepp som väl kunde upprepas, antydde han. Efter återkomsten har de båda diktatorerna i skiftande ordalag angivit det engelska labourpartiet — eller en del av detta parti — som Rysslands huvudfiender i England. Chrustjev förklarar sig ha givit partiet "en välförtjänt tillrättavisning". Labours försyndelser sägs bestå i att man sade emot över huvud taget, att man berörde frågan om politiska fångar och att partiet inte är redo till en folkfront med kommunisterna.

Hur skall detta ryska uppträdande förklaras? På några håll söker man helt eller delvis förklaringen i de ryska ledarnas under Englandsbesöket ofta framträdande okunnighet om den västliga världen. Dels tror de på sina legationers och underordnade kommunistpartiers färgade och tjänstvilliga rapporter, dels ser de i de allmänt välvilliga uttalandena av Västerns politiker och tidningar bevis för att världen är fylld av tacksamhet för den ryska vänligheten och anser sig därför kunna uppträda ungefär hur som helst. Det påstås också att ryssarna tror sig göra intryck på arbetarmassorna genom sin grova propaganda, att de hela tiden talar över ledarnas huvuden för att påverka deras följn: en taktik som kan vara riktig för Asiens, kanske också för Frankrikes och Italiens del, men knappast lyckas i England och USA. Nära denna förklaring ligger möjligheten att ryssarna helt enkelt vill åstadkomma nya slitningar inom det engelska labourpartiet; särskilt deras uttalanden i Moskva tyder på att de påverkas av denna förhoppning.

Om de vill ställa till bråk i England, har det åtminstone för ögonblicket lyckats. En del labourmän söker släta över och betona att man inte velat vara ohövlig mot de ärade gästerna, andra beskyller sina kolleger för taktlöshet, åter andra kritiserar främst ryssarnas uppträdande. Kommunisttidningen Daily Worker utnyttjar det skedda till angrepp mot vissa

labourmän, bland dem Bevan, och till propaganda för folkfrontstanken: man vill framställa en del labourmän som farliga från freds- och avspänningssynpunkt och på detta sätt skärpa motsättningarna inom labour. An klara framträder den tanken i Pravda, som i anslutning till Chrustjev och Bulganin talar om att de "ovänliga" labourledarna hotas av partimedlemmarnas och särskilt fackföreningsfolkets fördömande.

Inom den engelska högern finns det folk som vill begagna Chrustjev och Bulganin som slagträ mot labour. Längst går lord Beaverbrooks Daily Express, som till Daily Workers förtjusning skriver att socialisterna "överskridit den diplomatiska artighetens gräns" och drar slutsatsen: "De är skyldiga och skall dömas. En kompetent domstol står redo. Den engelska valmanskåren kommer att avkunna sin föllande dom vid första lägliga tillfälle." I regel torde man dock på högerhåll inte vara så hänsynslöst taktisk; för övrigt måste man väl finna det befängt att bygga en valkamp mot labour på de kommunistiska chefernas indignation. Det

är för mycket begärt att en värd stillatigande skall ta emot oförskämdheter från sina gäster, skriver Daily Mail: "Är vi skyldiga att böja oss inför ett sådant uppträdande? Är vi möss eller män?... Om priset för ett hyggligt förhållande till Ryssland är servilitet från vår sida, är vi inte villiga att betala det." Och Daily Telegraph slår fast att labourmännens klandrade inlägg vid middagen gällde sanning och frihet — sanning om engelsk politik och frihet för de politiska fångarna i östblocket.

På längre sikt är det inte troligt att ryssarnas uppträdande under och efter den berömda middagen gagnar deras sak. Vad som skett har klargjort att Bulganin och Chrustjev fordrar att bli bemötta med samma bugande respekt som besökande furstar och samtidigt äga rätt att genom lögn och förvanskningar propagera mot värdfolket. Det har också än en gång klargjorts att ryssarna uteslutande bestäms av taktiska hänsyn; de är beredda att på ett ögonblick växla från vänskapsbetygelser till ovelt och hotelser. De flesta engelsmän genomskådar säkerligen detta på en gång farliga och narraktiga spel.